

Länsstyrelsen
Västerbottens län
8 • 1997

LÄNSSTYRELSEN
I NORRBOTTENS LÄN
14 • 1997

Länsstyrelsen
Jämtlands län

LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN
10 • 1997

Järv, lodjur och varg i renskötselområdet

Resultat från 1997 års inventering

Järv, lodjur och varg i rensköttselområdet

Resultat från 1997 års inventering

**Mats-Rune Bergström
Håkan Attergaard
Jan From
Hannes Mellqvist**

Ansvarig funktion:

Text:

Miljövård, Länsstyrelsen i Västerbottens län
Mats-Rune Bergström, Länsstyrelsen i Västerbottens län
Håkan Attergaard, Länsstyrelsen i Jämtlands län
Jan From, Länsstyrelsen i Norrbottens län
Hannes Mellquist, Länsstyrelsen i Dalarnas län
Mats Nilson, Länsstyrelsen i Västerbottens län
Mats Nilson, Länsstyrelsen i Västerbottens län
Länsstyrelsens Tryckeri, Umeå
1998
1000 ex

Tabeller:

GIS-kartor

Tryck:

År:

Upplaga

Omslag:

Spårstämplar av järv, lodjur och varg. Ill: Åke Aronsson

Sammanfattning

Ett nytt ersättningssystem för rovdjursrivna renar infördes i Sverige den 1 januari 1996. Ersättningens storlek och fördelning till samebyarna bygger på förekomst och föryngring av järv, lodjur, varg, björn och örn. I denna rapport redovisas endast uppgifter om järv, lodjur och varg vilka ingått i vintern spårningar.

Länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Dalarnas län har tillsammans med rovdjursansvariga från samtliga samebyar genomfört en inventering i renskötselområdet. Förekomst och föryngring av järv, lodjur och varg registrerades och kontrollerades med hjälp av linjekörning samt registrering av enstaka rapporter och järvlyor.

Syftet med inventeringen är att producera ett underlag till Sametingets beslut om fördelning av 1997 års ersättningsbelopp på 30 miljoner kronor till landets samebyar. Sametingets fördelning ska baseras på förekomst och föryngring av rovdjur. Inventeringarna ska även syfta till att förse Naturvårdsverket med ett underlag för eventuella beslut om skydds jakt samt även fungera som en effektuppföljning av skydds jakt. Det är helt nödvändigt med ett trovärdigt underlag då frågan om eventuell skydds jakt prövas.

Väderförhållanden var för andra året i rad dåliga med blåst och ringa snö vilket innebar stora svårigheter att genomföra inventeringarna på ett fullgott sätt.

Antalet järvlyor som registrerades var 70 st. I 42 lyor registrerades antalet ungar.

Antalet lodjursgrupper som registrerades var 247 i hela renskötselområdet. Tätheten av familjegrupper minskade norrut.

Observationer av vargar dokumenterades.

Naturvårdsverket genomförde en utvärdering av Länsstyrelserna lodjursinventering. Rapporten heter *Utvärdering av lodjursinventering i renskötselområdet 1997*.

Förord

Länsstyrelserna i de fyra fjällänen Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Dalarna har genom ett konstruktivt samarbete med landets samebyar inventerat renskötseområdet för andra året i rad på förekomst och föryngring av järv, lodjur och varg.

Nu föreligger de slutliga resultaten från 1997 års inventeringar. Resultaten presenteras som en gemensamma rapport från de fyra fjällänen.

Inledning

Länsstyrelserna i fjällänen har genom sitt utpekade ansvar för faunavården i länen inventerat stora rovdjur i fjällvärlden. Metoder och intensitet har varierat mellan länen och över årtionden. Länsstyrelsen i Norrbotten har drygt en tjugoårig erfarenhet av att använda systematisk inventeringsmetodik i fjällvärlden. Länsstyrelsen i Västerbotten och Dalarna har genomfört systematiska inventeringar under drygt fem år respektive tre år och har därmed också erfarenhet av att använda speciella inventeringsmetodiker. Länsstyrelsen i Jämtland har genomfört inventeringar under enstaka år.

Sedan 1991 har inom ramen för Nordkalottens Miljøråd en arbetsgrupp med representanter för Västerbotten och Norrbottens länsstyrelser i Sverige, Nordland, Troms och Finmark fylke i Norge samt Lapplands länsstyrelse i Finland arbetat med tre uppdrag.

1. Utarbeta en statusrapport på de fyra stora rovdjuren på Nordkalotten.
2. Utarbeta ett program för samordnad beståndsovervakning.
3. Förslag till samordnade förvaltningsåtgärder mellan de tre länderna.

Koordinator för arbetsgruppen är Øystein Overrein, viltförvaltare på Fylkesmannen i Troms, Norge.

Resultatet från gruppens arbete finns redovisade i tre rapporter publicerade i Nordkalottkommitténs rapportserie. Statusrapporten från 1993 har nummer 30, beståndsovervakningsrapporten från 1994 har nummer 34 samt rapporten om samordnade förvaltningsåtgärder över riksgränserna har nummer 42 och utkom 1996.

Arbetet med ett program för samordnade beståndsovervakningar i dessa tre länder, se rapport nr 34, resulterade i förslag till inventeringsmetoder för bland annat linjekörning, registrering av järvlyor samt insamling av enstaka rapporter av järv, lodjur, björn och varg.

Ersättningssystemet för rovdjursrivna renar ändrades den 1 januari 1996 efter regeringsbeslut den 21 december 1995. Ett långt och omfattande förarbete från Naturvårdsverkets sida (Renar och rovdjur 1990 samt SNV:s rapport 3899) föregick regeringsbeslutet. Sametinget och Naturvårdsverket utarbetade också det slutliga förslaget till utformning av det nya ersättningssystemet för rovdjursrivna renar, Sametingets rapport 1995-02-07. I det förslaget fö-

reslår Sametinget och Naturvårdsverket att den metodik som är utarbetad av länsstyrelserna i norr och som finns beskriven i Nordkalottkommiteens rapport nr 34 ska användas i inventeringsarbetet.

Länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Dalarna fick tillsammans med samebyarna uppdrag att inventera renskötseområdet i fråga om förekomst och föryngring av stora rovdjur. Länsstyrelserna fick också uppdraget att sammanställa resultatet av de gemensamma inventeringarna. Inventeringsresultatet skulle sedan ligga till grund för utbetalning av ersättningsbeloppen samt vara ett underlag för beslut om skydds jakt.

Länsstyrelserna har redan en fältorganisation av naturbevakare. Dessa naturbevakare har varierande kunskap om spår och inventeringsmetoder. Den i särklass längsta erfarenheten har fältpersonalen i Norrbotten. Hos länsstyrelsen i Västerbotten och Dalarna har en systematisk kompetensutbildning genomförts de senaste fem åren för att höja kompetens.

Samebyarna fick i uppdrag att utse en rovdjursansvarig per sameby som skulle inventera tillsammans med länsstyrelsens naturbevakare eller den person som länsstyrelsen anlitat i de fall naturbevakarna ej kunnat nyttjas. Detta är något nytt i arbetet med rovdjursinventeringar i Sverige, att länsstyrelsens inventerare och renskötande medlemmar i samebyarna tillsammans inventerar lodjurföryngringar, vargförekomst och järvlyor.

Erfarenheterna från det andra året är positiva, det praktiska inventeringsarbetet mellan länsstyrelsernas inventerare och de renskötande samerna har fungerat mycket bra. Ett konstruktivt samarbete har kommit till stånd.

Resultatet av arbetet ska användas i följande hänseenden.

1. Ett underlagsmaterial för Sametingets beslut om en rättvis fördelning av ersättningar för rovdjur till samebyarna.
2. Ett underlagsmaterial för Naturvårdsverkets eventuella beslut om skydds jakt.
3. Uppföljning av Naturvårdsverkets beslut om skydds jakt.
4. Ökad kunskap om de stora rovdjuren. Länsstyrelserna har ett utpekat faunavårdsansvar och behöver kunskap om förändringar i reproduktion och numerär av dessa arter.

Förutsättningar för inventeringen

Ett upparbetat samarbete och kontaktnät medförde att förutsättningarna för andra årets inventeringar var bättre än under startåret.

Vädret var för andra året i rad dåligt ur inventeringssynpunkt. Litet snödjup och mycket blåst medförde att inventeringarna försvårades betydligt. Trots de svåra väderförhållandena genomförde alla inventerare en mycket imponerande insats.

Resultat

Tabell 1. Förekomst och föryngning av järv och lodjur per sameby.

Sameby	Järv			Lodjur	Anmärkningar
	Lyor	Säkerhet (%)	Ant. ungar	Observerade fam. grp.	
Könkämä	1	100	1		
Lainiovuoma					
Vittangi					
Muonio					
Sattajärvi					
Tärendö					
Pirttijärvi					
Angesä				1	
Korju					
Liehittäjä					
Kalix					
Saarivuoma	2	100	3	1	
Talma	1	100	2	3	
	1	50			
Gabna	5	100	7	1	
	1	70			
Laevas	1	100	2		
	2	70-80			
Girjas	2	100	4	1	
	2	80-90			
Mellänbyn	1	100	1	4	
	2	80			
Sörkaitum	1	100	1		
Gällivare				1	
Sirkas	4	100	9	7	
Serri					
Jäkkäkaska	2	100	2	1	
Tuorpon	3	100	8	6	Inkl en järvlya med tre ungar decimerad i apr -97
Udtja				2	
Luokta-Mavas	5	100	10	4	Inkl en järvlya med två ungar decimerad i maj -97
	2	90			
Stäkke				1	
Ö:a Kikkejaure				3	
V:a Kikkejaure				2	
Mausjaure				2	
Semisjaur-Njarg	4	100	10	3	Inkl en järvlya med två ungar decimerad i maj -97
	3	90			
Svaipa	3	90		5	
Maskaure	2	90		1	
Gran	2	100	5	1	
Ran				10	
Ubmeje	3	?	?	3	
Vapsten	3	100	4	9	
	1	90			
Vilhelmina N:a	5	100	8	10	
	1	50			
Vilhelmina S:a				9	
Malå				5	
Ildgruben					
Borgefjäll					
Frostviken N:a				11	
Ohredahke	1	10		22	
Raedtievaerie	1	100		12	
Jiingevaerie				10	
Jovnevaerie				25	
Njaarke				15	
Kall				4	
Handölsdalen	1	100		11	
Tossåsen				20	
Mittådalen				13	
Tännäs	1	100		5	
Idre	1	100		3	

Summa:

70

77

247

Tabell 2.

Förekomst och föryngning av järv, lodjur och varg redovisat enligt Sametingets normer för utbetaling av ersättning för rovdjursförekomst.

Sameby	Järv			Lodjur			Varg		
	Förekomst			Förekomst			Förekomst		
	Koeff.	Regelb.	Tillf.	Koeff.	Regelb.	Tillf.	Föryngr.	Regelb.	Tillf.
Könkäma	0,5								
Lainiovuoma	0,5								
Vittangi		x							
Muonio			x			x			
Sattajärvi			x		x				
Tärendö					x				
Pirttijärvi			x		x				
Ängeså				1					
Korju			x		x				
Liehittäjä			x		x				
Kalix						x			
Saarivuoma	2			1					
Talma	2			3					
Gabna	4			1					
Laevas	3,5			0,5					
Girjas	4			1					
Mellanbyn	2,5			2,5					
Sörkaitum	2			2					
Gällivare		x		1					
Sirkas	4,5			6					x
Serri		x			x				
Jäkkäkaska	1,5			2,5					
Tuorpon	2,75			5					
Udtja		x		2				2	
Luokta-Mavas	5,75			3					
Ståkke	0,5			1,5					x
Ö:a Kikkejaure		x		2,5					x
V:a Kikkejaure		x		2					x
Mausjaure		x		2					x
Semisjaur-Njarg	5,75			3,5					x
Svaipa	3			5				2	
Maskaure	2			1,5					
Gran	2			2,5					x
Ran	0,75			7,5					x
Ubmeje	3,25			6				x	
Vapsten	3,5			7,5				2	
Vilhelmina N:a	5,5			10					x
Vilhelmina S:a	0,5			8,5					x
Malå				4					
Ildgruben									
Borgefjäll									
Frostviken N:a		x		10,5					
Ohredahke	1			21,5					
Raedtievaerie	1			11,5					
Jiingevaerie		x		13					
Jovnevaerie		x		25,5					
Njaarke		x		14					
Kali		x		3,5					
Handölsdalen	1			11				2	
Tossåsen		x		20				x	
Mittådalen		x		13			1		
Tännås	1,5			5					
Idre	0,5			3				x	

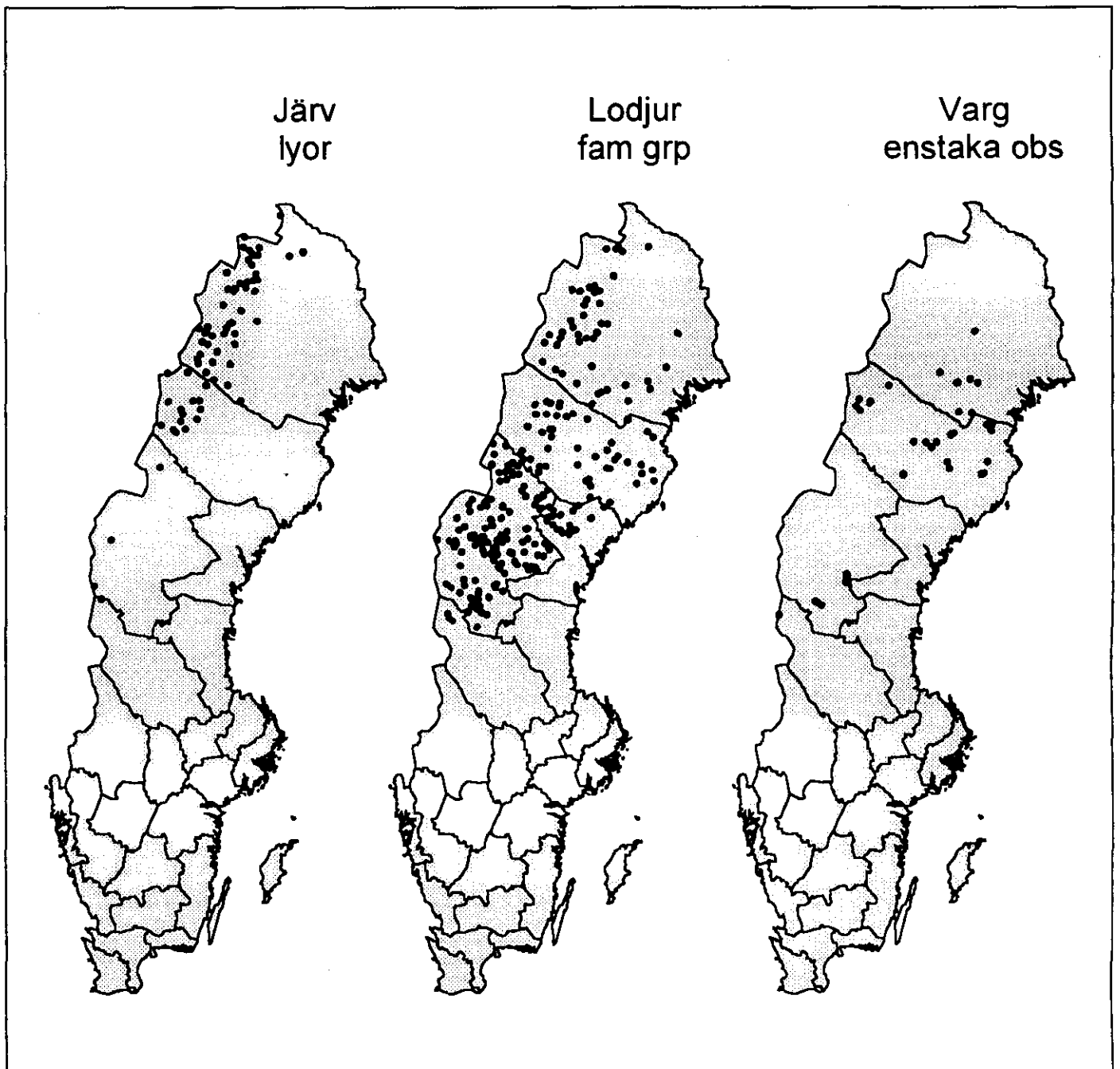

Fig 2. Den geografiska fördelningen av järvlyor, "familjegrupper" av lodjur och enstaka observationer av varg i Norrbottens och Västerbottens län samt delar av Dalarna.

Länsstyrelsernas inventerare och samebyarnas rovdjursansvariga.**NORRBOTTENS
LÄN****Länsstyrelsens natur-
bevakare**

Bror Eriksson
Erling Waara
Stig Edholm
Alf Karlsson
Walter Thorfve

Ingemar Israelsson
Oskar Piltto
Klas Wallmark
Roland Johansson

Lars Olsson
Evert Andersson
Sture Danielsson
Erik Johansson

Samebyns rovdjursansvarig

Könkämä
Lainiovuoma
Saarivuoma
Taima
Gabna
Laevas
Girjas
Mellanbyns

Tomas Päiviö
Per-Olof Marainen
Ola Påve
Stig Allas
Lars Nikolaus Svonmi
Tor-Erik Huuva
Ingemar Blind
Alf Jannok
Niklas Jannok

Lars Sigurd Marakatt

Sven Skaltje

Sörkaitums

Bertil Pittsa
Jonas Sjaunja
Peter Negga

Kennet Pittsa
Lars Pittsa

Sirkas

Bertil Keilatis
Henrik M Khumunen
Lennart Åstot

Per-Gunnar Harnesk
Kjell-Erik Tuolja

Jäkkäkaska

Kjell Aira
Rickard Länta
Sigvard Pavval

Lars-Åke Spiik
Nils-Edvin Läntha

Tuorpons

Luokta-Mavas

Per Mikael Utsi
Mikael Juuso

Per Anders Baer

Semisjaur-Njarg

Sven Anders Fjällås
Nils Olof Omma

Lars Johan Bengtsson
Per-Olof Omma

Svaipa

Vittangi

Olof-Jonas Nutti
Gunhild Mangi
Erling Sevä

Tommy Witblom

Gällivare

Seirri

Udtja

Ståkke

Maskaure

Västra Kikkejaure

Sven-Erik Persson
Bo Göran Rim
Rune Stokke
Roland Larsson
Lennart Jonsson
Olof Nilsson

Jerry Sjölund

Peder Larsson

**Östra Kikkejaure
Mausjaure
Muonio
Sattajärvi
Tärendö**

**Korju
Ängeså
Pirttijärvi**

**Kalix
Leihittäjä**

**VÄSTERBOTTENS
LÄN**

Gunwor Olsson

Lars Danielsson
Ruben Jonsson
Lasse Strömgren

**Västra Kikkijaure
Semisjaur-Njarg
Svaipa
Mausjaur
Maskaure
Malå
Gran
Ran
Ubmeje
Ildgruben
Vapsten
Vilhelmina norra
Borgefjell
Vilhelmina södra**

JÄMTLANDS LÄN

Ann-Britt Wikström

Frostviken norra

Håkan Nyström
Mikael Jonsson
Lars-Andes Sevä
Georg Larsson
Heimer Hallergren
Sven Ove Hallergren
Lars A Enbuske
Leif-Ola Rokka
Cenneth Pettersson
Tage Mettävainio
Anders Roos
Ola Furmark

**Länsstyrelsens natur-
bevakare**

Göran Eriksson
Ulf Selin
Kurt Åkesson

**Samebyns rov-
djursansvarig**

Olof Nilsson
Sven-Anders Fjällås
Olof Jonas Nutti
Mikael Jonsson
Lief Lundberg
Sven-Erik Stenlund
Klas Einar Jonsson
Alf-A Emanuelsson
Peter Omma
Stig Lifjell
Tomas Omma
Torsten Stinnerbom
Tor Enok Larsen
Leif Larsson

**Samebyns
rovdjursansvarig**

Tomas K Kristoffersson

Anders Ruuth

Rolf Lundhamn

Ove Blomkvist
Karl-Erik Gunnari

Rolf Söderholm

Ulf Eskilsson
Anders Östergren
Mats Nilson

**Länsstyrelsens
rovdjursansvarig**

Bert Andersson, nat bev

Frostviken mellersta
Rattevare
Hotagen
Offerdal
Sösjö
Kall
Tåssåsen
Handölsdalen
Mittådalen
Tännäs

Sture Åhrén
Thorbjörn Åhrén
Nils Mikael Åhrén
Kjell Ove Klemensson
Jan Persson
Anders Mattsson
Göran Persson
Reidar Nordfjell
Lars Gunnar Thomasson
Kenneth Willenfeldt

Jan Olov Andersson n b
Björn Svanberg
Lars Svanberg
Alf Kjellström nat bev
Bengt Bixo
Sixten Hagström nat bev
Jone Bixo
Folke Liljemark nat bev
Lars Liljemark nat bev
Lars Rehnfeldt nat bev

DALARNAS LÄN

Länsstyrelsens inven- terare

Alf Nordin
Yngve Hedlund

Samebyns rov- djursansvarig

Idre
Tännäs

Benny Jonsson
Kenneth Willenfeldt

**Länsstyrelsen
Västerbottens län**

Postadress
901 86 Umeå
Gatuadress
Storgatan 71 B
Telefon
090 - 10 70 00

ISSN 0348-0291

**Länsstyrelsen
Norrbottens län**

Postadress
971 86 Luleå
Gatuadress
Stationsgatan 5
Telefon
0920 - 960 00

ISSN 0283-9636

**Länsstyrelsen
Jämtlands län**

Postadress
831 86 Östersund
Gatuadress
Köpmangatan 21
Telefon
063 - 14 60 00

**Länsstyrelsen
Dalarnas län**

Postadress
791 84 Falun
Gatuadress
Åsgatan 38
Telefon
023 - 810 00
